СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 289. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 12 грудня 1931.

VOL. XXXIX. No. 289. Jersey City, N. J., Saturday, December 12, 1931. THREE CENTS.

ПРОТИВЛЯТЬСЯ ПРОДОВЖЕННЮ МОРАТОРІЇ Й РЕВІЗІЇ ВОЄННИХ ДОВГІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер предложив конґресови справу затвердження уділеної ним Европі мораторії щодо сплати воєнних довгів. Президент домагається продовження цеї мораторії, а далі відновлення „Ворлд Вор Форейн Дет Комішен", яка повела би ревізію воєнних довгів, бо, як каже президент, деякі держави знаходяться тепер у такім фінансовім положенню, що не годні сплачувати довгів. Гувер пропонує ще й приступлення Злучених Держав до Міжнародного Суду в Ґазі.

Всі ті справи стрінуться з сильною опозицією в палаті послів і в сенаті. Проти цього будуть многі републиканці і демократи. Сенатор Бора виразно заявив, що він є проти продовження мораторії й проти ревізії довгів.

„БЕРІТЬСЯ ДО РОБОТИ!" — КАЖЕ ЛЯ ҐВАРДІЯ.

ВАШИНҐТОН. — У палаті послів дебатовано цілий день над експозе президента Гувера. Демократи критикували републиканську адміністрацію, яка довела край до „самовбивства й зупи".

Коли дали слово послови Ля Ґвардії, републиканцеви з Ню Йорку, він заявив, що його бесіда має наголовок: „Поганий початок". Під тим розуміє він балаканину і критику з боку демократів. Ля Ґвардія зазначив, що край не потребує балаканини, а розумної економічної програми. „Тому беріться до роботи!" — закінчив Ля Ґвардія, звертаючися в сторону демократів, котрі тепер мають у палаті послів більшість.

ЗАСУДИЛИ МАЙНЕРА.

МАВНТ СТЕРЛІНҐ (Кентоки). — Суд присяжних узнав Вилієма Джонса, секретаря місцевої майнерської юнії, винуватим убивства Джіма Деніелса, помічника шерифа.

Деніелс згинув разом з трома іншими особами підчас стрілянини, яка вивязалася дня 5 травня біля Евортса між майнерами і помічниками шерифа.

Це є щойно початок нової фази майнерської траґедії в Гарлані. Судитимуть ще багатьох інших майнерів.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДЕПОРТАЦІЇ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ЗЛОЧИНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Гери Е. Гул, іміґраційний комішенер, домагається у своїм річнім звіті депортації чужинців, котрі були поновно карані за нарушення законів, або котрі беруть участь в орґанізованню таких орґанізацій, які пропаґують державний переворот в Америці.

Він домагається також спеціяльного закона для покарання тих, що переховують чужинців, котрі перебувають незаконно в Америці, чи тих чужинців перевозять.

ЗНОВУ ЗЛІНЧУВАЛИ ДВОХ МУРИНІВ.

ЛЮІСБУРҐ (Вест Вірджінія). — Кілька замаскованих мущин вдерлися до вязниці й витягнули звідти двох Муринів, Тому Джексона, літ 26, і Джорджа Бенкса, літ 27, і вивезли їх автомобілем за місто. Везених супроводжали кількасотня товпа. За містом закинули Муринам на шию шнури, постріляли їх і повісили на телеґрафічнім стовпі.

Обидвох Муринів посадили до вязниці за те, що на них впало підозріння за вбивство двох констаблів, котрі пильнували порядку в одній з галь, де танцювали Мурини.

СИРОВАТКА НА ДІТОЧИЙ ПАРАЛІЖ.

НЮ ЙОРК. — Професор д-р Вилієм Г. Парк подає, що по кількалітніх дослідах вдалося йому знайти сироватку, яка лічить діточий параліж. Досі роблено проби головно на малпах, але проби ті були вдалі.

ФИЛИПИНЦІ БУНТУЮТЬСЯ.

МАНІЛЯ. — Поліція завчасу впала на слід державного замаху, який був приготований з боку товариства „Танґулан". Заговірники готовилися перебрати владу в місті та виконати державний переворот.

Кажуть, що члени „Танґулан" це самі завзяті филипинські патріоти-фанатики.

ЖУВАВ ҐУМУ, СЛУХАЮЧИ ЗАСУДУ СМЕРТИ.

КЛЕРКСБУРҐ (Вест Вірджінія). — Гери Паверса, знаного під іменем „Вест Вірджінія Блюбирд" засуджено на смерть через повішення.

Паверс звів який тузин жінок, з котрими заключав подруже, а потім їх убивав. Коли йому прочитали смертний вирок, він спокійно жував собі ґуму та глядів зі здивуванням на свого адвоката, котрий обтирав собі з очей сльози.

ЗІБРАЛИ БІЛЬШЕ, НІЖ ПОСТАНОВИЛИ.

НЮ ЙОРК. — На допомогу безробітним міста Ню Йорку зібрано в означенім на збірку часі $18,248,000. Жертви ще пливуть далі. Зпочатку мали зібрати тільки $12,000,000, а потім піднесли збірку до $18,000,000.

13-ТІ РОКОВИНИ 1-ГО ЛИСТОПАДА У ЛЬВОВІ.

В 13-ті роковини памятного дня цілий український Львів зложив свій поклін памяти поляглих синів українського народу. В усіх львівських церквах наше духовенство відправило в неділю в полудне торжественні панахиди за поляглих стрільців УҐА. Майже по всіх церквах відбулися ті панахиди при гарно прибраних зеленю й квітами могилах, при чому співав місцевий хор. Участь вірних у тих панахидах була масова.

ДОТЕПНА РЕКЛЯМА ЧИ ЗЛОВА.

У Варшаві на розі вулиць Шопена й Мокотовської перед входом до ресторану розліпив хтось два плякати:

„Яків Іванський, президент варшавських пияків і довголітній шинкар, по довгих і важких терпіннях розлучився з алкоголем дня 23. жовтня ц. р. Випровадження пияка відбудеться в суботу в ціли переполокання шлунка. На цей сумний обряду запрошують горем прибиті пияки. Фляшок складати не треба".

НОВЕ ПРИМІНЕННЯ ХРОМОВОЇ СТАЛІ.

Скляні й порцелянові посудини є дуже вразливі на луґові розчини, іменно в горячі. Вже по короткім розгріттю алькалії й кремінні кваси, що знаходяться в сировинах посудин, переходять у великій масі в розчин. Через це означення тягару заліза, ніклю, алюмінію і т. д. випадає звичайно на кілька сотних зависоко. По думці А. Кріґера можна дорогі плятинові посудини, які не все є під рукою, заступити зовсім добре посудинами з хромової сталі, яка показалася вповні невразливою на ділання всяких луґів, навіть при високій температурі. Хромова сталь відіграє в майбутности дуже важну ролю в ріжного роду аналітичних працях.

ШОВКОВІ ПАНЧІШКИ Є ПРИЧИНОЮ ПОРОСТУ ВОЛОССЯ.

В одному з поважних англійських часописів один лікар оголосив цікаву статтю про шовкові панчохи. Твердить він, що під впливом ношення шовкових панчіх ноги починають поростати волоссям (що для пань, як відомо, не є дуже приємне!). Лікар догадується, що волос має хоронити тіло як перед сонцем так і перед зимном. Як довго носиться грубі панчохи, ноги не поростають волоссям. Коли одначе шовкові панчохи не охоронять відповідно ніг, сама природа зміцнює поріст волосся.

ЧОГО ПІЛСУДСЬКИЙ ПРИЇЗДИВ ДО РУМУНІЇ.

Черновецький „Форверст", обговорюючи подорож Пілсудського до Румунії, каже, що Пілсудський приїздив до Румунії на те, щоби підготовити спільний фронт на конференцію розброєння. Спільний фронт уже показався, бо і Румунія оправдує потребу узброєння „небезпечною аґітацією певних елементів". „Може саботажа розброєння приведе до порозуміння в справі потреби шибеничних правительств, які має Польща" кінчить статтю згаданий часопис.

В БОЛҐАРІЇ ВИКРИЛИ КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР.

В Софії поліція впала на слід великого комуністичного заговору. Поліція арештувала біля 60 осіб зпоміж усіх кругів громадянства, між ними кількох адвокатів, публіцистів, студентів і кілька книжок. Поліція забрала при ревізії велику скількість аґітаційного матеріялу. На слід комуністичного заговору впала поліція підчас погоні за двома підозрілими особняками, які, як опісля показалося, були делеговані з Москви в цілі викликання в Софії заворушень. Одного з них поліція арештувала, другий, на імя Купарчев, застрілився на очах поліції.

Купарчев був засуджений перед 2 роками на 12 літ вязниці за комуністичну аґітацію. В міжчасі він утік до Радянського Союзу, звідкіля повернувся знову до Болґарії з підробленими документами.

АРЕШТУВАННЯ ЗЛОДІЙСЬКОЇ ШАЙКИ В ЧЕРНІВЦЯХ.

Ми вже доносили про те, що в Букарешті арештували трох міжнародних злодіїв. До цеї шайки належали ще й інші спільники, що походять з ліпших панів. У реґаті арештували вчителя Тулію, а в Чернівцях учительку Юлію Кучовську, її любчика Петра Кадієвського, студента Розенфельда та ще одного панка, котрого назвиско покищо скривають. Кадієвський і Кучовська мали в Пашканах ятку й відвертали в цей спосіб уваґу поліції від себе. У Чернівцях переховувалися вони при ул. Одобеску ч. 12.

Дальше арештували в Чернівцях міжнародного злодія Едварда Вольфа та його помічницю, Естерку Вайнтравб. При арештованих знайшли револьвери з набоями дум-дум.

ЕКСПЛЬОЗІЯ СВІТЛЯНОГО ҐАЗУ В ПРАЗІ.

В одній з нових дільниць Праги експльодував світляний ґаз в 5-поверховім будинку. Будинок перемінився в румовище. Кільканацять осіб були тяжко ранені. Ескпльозія трапилася в годинах, коли в будинку було найменше людей. У сусідній фабриці наслідком вибуху вилетіли всі шиби у вікнах.

ВЕЛИКИЙ ВЛОМ У ЛЬВОВІ.

Вломники розбили касу нафтового т-ва „Малопольска" при Марійській площі у Львові та забрали з неї 150,000 зол. Вломники „працювали" в рукавичках і не оставили ніяких слідів крім свойого знаряддя. Поліційні знавці вирішили, що вломилися до „Мальопольскі" варшавські або закордонні гості. Вказує на це метода їхньої „праці".

ПОЛЛЯВ ЖІНКУ БЕНЗИНОЮ І ЗАПАЛИВ.

З Дбелу рознеслася по світу нечувана родинна траґедія. Тамошній селянин Кжечка провадив марнотратне життя, яке йому розумна жінка на очи викидала. Звичайно одначе буває так, як наша пословиця каже: „Правда в очи коле". Чоловік хотів позбавитися жінки, купив бензини, обілляв нею жінку та запалив. Заки збіглися сусіди на ратунок, вже було запізно. Жінка сконала.

СОВІТСЬКА РИБА В РУМУНІЇ КОШТУВАЛА 18 МІЛІОНІВ.

У слідстві в справі імпорту совітської риби до Румунії зайшов наглий зворот. Слідчий суддя Замфіреску знайшов між сконфіскованими листами купця Йонеску лист його спільника, Константина Думітрескула. В цім листі просить Думітреску, щоби Йонеску знищив усі листи, з яких можна би доказати, що дозвіл на імпорт совітської риби коштував 18 міліонів левів бакшішу.

БРИТВА — НЕБЕЗПЕЧНОЮ ЗБРОЄЮ.

Союз юґославянських стрижіїв домагається від уряду, щоби заборонив приватним людям вживати бритви та іншого стрижійського знаряддя. Дозвіл на вживання бритви малаб видавати поліція; це булоб щось у роді „карти на зброю". Стрижії зобовязуються стригти безробітних і їх найближчу сімю безплатно.

ДАВАВ, АЛЕ НЕ ВИТЯГАВ.

Естонець Томсон заявив у товаристві, що в цілій Естонії нема ані одної невинної дівчини. Присутна панна Саук заявила, що п. Томсон говорить неправду. Але Томсон стояв при своїм і заложився за кусок золота. Другого дня принесла панна Саук лікарське свідоцтво, котре доказувало, що панна Саук є ще непорочною дівою, і зажадала золота, або 960 естонських корон. Але Томсон відмовивсь і опинився за це перед судом. Там програв процес і відкликався до вищої інстанції. Незадовго буде друга розправа.

РИЗІ ЗАГРОЖУЄ НЕБЕЗПЕКА.

В Естонії збудовано нову залізницю між Дорпатом і Печорами. Відкриття цеї залізниці має велике значіння для господарського життя Естонії. Представник Радянського Союзу звернувся до естонського уряду з внеском у справі транзитової знижки для радянських транспортів. Радянський Союз задумує спрямувати більшість своїх заграничних транспортів через цю лінію. Розуміється, що на випадок узглядження цього домагання латвійська пристань Рига буде позбавлена великих доходів, які пливуть їй з транзиту.

НОВИЙ БАНКОВИЙ СКАНДАЛ У ФРАНЦІЇ.

Париська поліція впала на сліди нового банкового скандалу. Поліційні власти перевели ревізію в банку де Бернард. Льокаль банку опечатано, а директорів арештовано під закидом обманів. Пасиви банку виносять 10 міліонів франків.

ТАЙНІ УКАЗИ ПРОТИ МЕНШОСТЕЙ.

Під таким наголовком помістив черновецький часопис „Таґеспост" статтю, в котрій занимається трактуванням меншостей при війську. Дня 1 листопада поступили однорічняки у військову службу. Міністерство війни дало наказ, щоби рекрутів меншостей вислано, або, краще сказати, заслано в найбільш віддалені місцевости, а Румунів щоби полишено на місці вужчої батьківщини. Такої чести зазнають меншости в Румунії.

ЮРІЯ ДАЧИШИНА ТА ІВАНА СКОРУПСЬКОГО ЛЯХИ ЗАСУДИЛИ НА КАРУ СМЕРТИ

ТЯЖКІ ВИРОКИ ПОЛЬСЬКОГО СУДУ ВРОБЛЕНО ОДНОЧАСНО У ЛЬВОВІ Й ЧОРТКОВІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Закінчився суд над 14 Українцями „за державну зраду". Суд тягнувся 28 днів. Головними свідками проти оскаржених були лиш аґенти та ріжні конфіденти польської поліції. Присяглі видали свій вирок на підставі зізнань отих аґентів урядів.

Присуд запав такий: 1) Юрій Дачишин — засуджений на кару смерти; 2) Микола Максимюк — на 15 літ тюрми; 3) Зеновій Богдан Книш — на 8 літ тяжкої вязниці; 4) Богдан Кравців — на 3 роки тяжкої вязниці; 5) Зенон Пеленський — на 3 роки вязниці; 6) Дмитро Вирста — на 3 роки вязниці; 7) Богдан Кордюк — на півтора року вязниці; 8) Осип Процишин — на 15 місяців тяжкої вязниці; 9) Жиґмонт Процишин і 10) Юлія Козакевич — по одному рокови вязниці; 11) Володимир Качмарський і 12) Володимир Андрущак — по 6 місяців вязниці.

Від вини й кари звільнено Прокопа Матийціва та Володимира Чуловського. Після зачислення слідчого арешту вийшли на волю: Жиґмонт Процишин, Юлія Козакевич, Володимир Качмарський та Володимир Андрущак; Осип Процишин мав відсидіти ще 4 дні.

Одночасно наглий суд у Чорткові засудив на кару смерти Українця Івана Скорупського. Його обвинувачено „в шпіонажі". Засуджений приняв присуд спокійно. Оборона засудженого просить президента републики дарувати йому життя.

БУВШИЙ ПОСОЛ ЛЕЩИНСЬКИЙ МАЄ ЙТИ ДО ВЯЗНИЦІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Окружний суд у Рівному засудив бувшого посла Лещинського на 2 роки вязниці за виголошення посольських промов які влада називає „підбурюючими". Апеляційний суд у Любліні зменшив цю кару до 1 року. Тепер найвищий суд у Варшаві підтвердив постанову люблинського суду, а тому й послови І. Лещинському доведеться йти до вязниці.

Бувший посол І. Лещинський має відбути свою кару в рівенській вязниці, де він разом з тим має відбути також і шість місяців кари, теж за „підбурювання", на яку його засудив раніше львівський суд.

ЗАЛЄСЬКИЙ ЗАМИЛЮЄ ОЧІ АНҐЛІЙЦЯМ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Сюди приїхав польський міністер справ заграничних, Залєський. Він уже відвідав премієра-міністра Мек Донелда й міністра справ заграничних, Саймона, а потім приняв його король. Залєський каже, що він приїхав до Лондону, щоби шляхом безпосередніх переговорів з анґлійськими міністрами зясувати та усунути деякі трудноші, що стоять на шляху до успіху праці конференції по обеззброєнню.

Залєський заявив, що неполагоджені відносини між Польщею та Німеччиною через данціґський коридор, а також через небезпеку зі сторони радянської Росії, стоятимуть на перешкоді до загального обмеження зброєння. Залєський разом з тим говорить, що Польща готова на деякі уступки, щоб ці перешкоди усунути. В цій справі й буде вести свої переговори в Лондоні польський міністер.

РАДА ЛІҐИ СКІНЧИЛА СВОЇ НАРАДИ.

ПАРИЖ (Франція). — Після того, як резолюцію Ліґи Націй приняли Китай і Японія з певними застереженнями, Рада Ліґи Націй скінчила свої наради. Чергове засідання Ради Ліґи Націй має початися 25 січня 1932 року. Коли не зайдуть які нові події в Манджурії, то до того часу не буде скликатися спеціяльного засідання.

В колах Ліґи Націй тепер певні, що Японці й Китайці спинять свої криваві сутички, а спір свій розвяжуть відповідно до норм міжнародного права та форм міжнародніх взаємовідносин.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД РЕЗИҐНУЄ.

ТОКІО (Японія). — Невдачі на міжнародньому полі, нездібність контролювати свою армію, а також фінансові внутрішні трудноші держави привели до резиґнації теперішнього японського уряду. Сподіваються на його місце сформувати коаліційний уряд, що зміг би цілковито контролювати армію й обмежити діяльність воєнної кліки.

Очевидно, новий уряд негайно прийме закон про відмову від золотого мірника для японської валюти, як це вже раніше зробила Анґлія.

ЗАДОВОЛЕНІ З ЗАЯВИ ПРЕЗИДЕНТА ГУВЕРА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Тут і взагалі в Европі стрінуто з великим задоволенням заяву президента Гувера про необхідність установлення на довший час мораторії по міжнароднім боргам. Така фінансова політика Америки, як сподіваються, принесе значне полекшення в економічно-фінансовім життю Европи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three Cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Є ДОБРЕ, А ХОЧЕМО, ЩОБИ БУЛО ЛІПШЕ

В У. Н. Союзі є все в порядку. І коли брати під увагу теперішнє положення, то можна не тільки сказати, але й цифрами та ореченнями знавців доказати, що наша організація стоїть фінансово добре.

Знавець Л. Дж. Вулф, оцінюючи грамоти У. Н. Союза, подає процентове відношення актив дійсних і майбутніх до пасив дійсних і майбутніх на 128%. Це значить, що У. Н. Союз має надвишку резерви на 28%. Пригадуємо, що кожда організація обовязана мати 100-процентову резерву, а з хвилею постепенного спадання нижче 100% може організація втратити в стейтах право асекурувати членів, а тимсамим може наступити розвязання організації.

А що так може статися, бачимо найкраще по „Соединенію", запомоговій організації Закарпатських Українців. Ото читаємо в органі „Соединенія", себто в „Американско-Русскім Вѣстнику", ч. 48, з 26 листопада 1931 р., що суперінтендент асекураційних справ стейту Ню Йорк відмовив „Соединенію" лайсенсу (дозволу) на діловодство в нюйорському стейті, бо оцінка грамот членів і члениць з „Нешенел Фратернел Конгрес Клес" виносить лише 77.20%.

З У. Н. Союзом було би також тесаме тепер сталося, як би він у своїм часі не подбав був за реформу, бо без неї був би вже сьогодня цілком певно в руках ресівера, або взагалі вже не існував би. А так стоїть тепер на здоровій основі й не лякається ніяких доносів до ніяких властей, як це сталося з „Соединенієм", на котре член зробив донос, на якій відмовлено „Соединенію" лайсенсу в нюйорськім стейті.

І тому саме, що не хочемо в Союзі допустити до ніякої такої евентуальности, яка загрóжувала би його істнованню, треба в часі, коли ми сильні, завчасу подбати про те, що може прийти час, коли оцінка наших грамот може знизитися.

Тому хочемо перевести в Союзі ту реформу, щоби перевести членів зі старих на нові роди обезпечення. А хочемо це зробити ще й тому, що з цього вийде не тільки краще забезпечення організації, але буде велика користь і для самих членів, як вони тільки схочуть над цею справою спокійно й розважно застановитись і ті користи пізнати. Не забуваймо за той бунт, який повстав був у Союзі зпричини давньої реформи, і подивімся на користи, які маємо з неї. Тому спокійно й розважно роздумуймо тепер над новими користями.

М. Данильченко.

МОЖЛИВОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ В МЕКСИКУ

(Помічення і враження з подорожі до Мексика).

(2)

Столиця Тамавліпасу.

Коли ми приїхали до Вікторії, то там був уливний дощ. Місто положене в долині під високими горами і вода з гір затопила улиці міста та його околиці.

До землі, яку ми мали оглядати, було ще коло сотні миль примітивної дороги. Виїжджати туди на авті не було чого й думати. Їхати верхи в таку погоду також мало було приємности.

Містер Брюл, котрий мав показати нам землю, і котрий чекав нас у Вікторії, радив нам почекати кілька днів на кращу погоду.

На другий день трохи прояснилось і ми пішли оглядати місто.

Місто має 18 тисяч мешканців, гарні старі церкви, кілька малих парків, які називають „плаза" та кілька гарних будинків, у яких містяться клюби місцевої аристократії, яка живе переважно у своїх маєтках.

Місто вцілому нагадує перські або центрально азійські міста.

В дворах будинків часто можна бачити маленькі, але гарні садки та багато квітів.

Будинки без вікон, але вікна замінюють бальконі під якими „кабалєри" виспівують серенади своїм сеньорітам.

Вози на двох великих колесах; осли з двома пасажирами на спині; натовп на базарах; темпо життя та звичаї населення, надзвичайно нагадували мені Східну Азію, в якій мені доводилося жити довгі літа. Для повного ансамблю не доставало тільки кораблів пустині — верблюдів.

На третій день ми одержали відомости, що дощ був не скрізь такий сильний, як у Вікторії, а тому ми рішили негайно виїжджати на землю.

Містер Брюл мав авто спеціяльно куплене для Мексика, але на тому „авті" не могло їхати більше як двох людей, бо в дійсности це був тільки мотор та четверо коліс, а тому ми наняли ще одно авто з двома шоферами. Набрали газоліни, накупили продуктів та канатів (шнурів), яких мали витягати наші авта з грязі і вирушили в напрямку Мексиканського заливу.

Останній етап подорожі та інтернаціонал.

Тепер наша експедиція складалася з представників 6-ох націй: Американець, Українець, американський Француз, Мексиканець, Індіянин та Китаєць. Цього останнього М. Брюл наняв у мексиканськім Баку, Тампіко, на кухаря для свого приятеля, що живе в посілости недалеко тої землі, яку ми їхали оглядати. Дорога показалась не така кепська. Я бачив гірші в Туркестані. Наші авта ми витягали бичівками всього три чи чотири рази.

Коли витягали авто перший раз, то тільки Чайнамен вийшов гонорово з першого іспиту, бо тягли так, що бичівка урвалась, але впав у грязь тільки Чайнамен, а вся решта осталась на ногах. Я пояснював це тим, що він тяг совісліше від нас, але представники інших націй переконували мене, що він був слабший від усіх і тому впав. Оріентал своєї думки не сказав, а по фільософськи мовчав.

За третім чи четвертим разом бичівка знов урвалась і на цей раз впали всі за винятком усміхаючогось Китайця. Видно, він після першої лекції зрозумів принципи „комуністичної праці".

Більшу частину першого дня ми їхали здовж ріки Пурифікасіон, з якої спроваджують воду кількома каналами для наводнення землі.

Кидається в очі майже повна відсутність дрібних господарств. Проїхали попри кілька великих плянтацій кукурудзи та цукрової тростини. Велика цукроварня положена рядом з тростиновою плянтацією.

Минули плянтацію бананів, а в сусідньому помаранчевому садкови купили за 10 центів двацять чудових помаранч.

Ці маєтки належать до великих земельних власників. Серед тих власників є декілька Американців.

Звичайно в кождій такій посілости живе кількацять мексиканських родин, які мають свої власні плетені, очеретяні або глиняні хати, а також мають деяку худобу та засівають по клаптику фасолі та кукурудзи.

Пополудні ми виїхали на суху дорогу. Наводнені поля скоро скінчились і тепер кругом були тільки дрібні кущі, пальми та кактуси, в яких паслася худоба.

Десятками миль не видно було живої душі. Під вечір приїхали ми до місточка Ямеліць, що має коло двох тисяч населення.

Кругом місточка є штучно наводнена земля, яка засіяна переважно кукурудзую та фасолею. В приватних дворах звичайно росте по кілька дерев бананів, помаранч та інших субтропічних овочів.

Заночували ми в цьому місточку.

Мали чисто мексиканську вечерю та пили самогон, який виробляється зі спеціяльної породи кактусів. Вечерю готовила господиння зі своєю дорослою дочкою, але ми їх не бачили, бо місцевий звичай забороняє жінкам без необхідности показуватися між мущинами. Господар кудись виїхав, а тому вечерю приносив нам його 7—8-літній хлопець, який був дуже гордий з своїх обовязків господаря.

В цьому безвіконному „готелі" була тільки їдальня та друга велика кімната, в якій стояли шість ліжок.

Нам порахували коло 12 центів за кожде ліжко з білизною. Комфорту не було багато, але зате дешево. На другий день рано ми виїхали далі. Знову дрібні кущі, кактуси, пальми, рогата худоба та на кождому кроці табунець куропатв.

Дуже рідко десь побачимо Мексиканця на коні. Проїхали через село Абасоно, що стоїть над повноводною рікою Сото ля Марина, а ще за яку годину ми були вже на границі обітованої землі.

Гацієнда Буена Віста.

Маєток, до якого ми приїхали, був цілью нашої подорожі. Він належить до Еспанця Дон Сан Романа і має коло 700,000 акрів землі. Цей маєток був запропонований для кольонізації, а тому пізніше я подам про нього ширші інформації.

Проїхавши миль двацять від границі маєтку, ми виїхали на поляну, де стояло кілька плетених хат. Це був один з „репчів" — хуторів — на землі Сан Романа. Ренч це одна частина цього маєтку, яка має кількацять тисяч акрів.

В кождому такому ренчі живе 4—5 родин. Кожда родина має свою хату, кілька коров, кількацять кіз або овець, кілька свиней та курей і нарешті гордість господаря — коня. Однак часто цей кінь належить власникови маєтку. Мужчини такого ренчу доглядають худоби господаря, яка пасеться в околицях ренчу. За свою працю кождий з них побирає місячно коло 4½ долярів — на американські гроші — та 75 кільограмів кукурудзи.

Вони не люблять працювати на землі, а тому тільки в рідких випадках засівають клаптик землі кукурудзою, хоч земелю господаря можуть користуватися даром. Амбіція такого кавбоя не йде дальше від бажання пописатись добрим конем.

Дуже ліберальний закон Мексика щодо розподілу великих земельних посілостей, його дуже мало цікавить.

Ознайомившись з життям ренчу, ми поїхали далі. Ще 10 чи 20 миль і ми віхали в гацієнду — осідок господаря маєтку.

В гацієнді сцентралізоване управління всіми ренчами маєтку. Будівля гацієнди є цілком арабського типу.

Великий чотирокутник окружений глиняною стіною містить будинок господаря, помешкання для двірської служби, церкву та склади. В середину стін веде тільки один вхід через ворота з товстих дощок. Кімнати господаря займають ціле крило будівлі і положені в один ряд як у східних народів. За стіною помешкання господаря є гарний садок субтропічних овочів. Тут я перший раз бачив овочеві дерева з роду бананів, на яких ростуть овочі, що скорще похожі на велику диню, але по формі нагадують грушку. Кругом стовбура кожного дерева висить 40—50 овочів, що важать від одного до трох фунтів кождий. Смак тих овочів нагадує смак дині і бананів.

Нема нічого дивного, що тут люди так мало працюють. За дуже малу працю природа дає більше ніж потрібно невибагливому Мексиканцеви.

Хати робітників маєтку та школа для їх дітей не є в стінах головної будівлі, а положені трохи далі від неї.

Господар маєтку та його дружина надзвичайно гостинні люди. Враження було таке, що ми приїхали в маєток гостинного дідича на дореволюційній Україні.

Про те, що ми приїжджаємо, вони нічого не знали, однак за годину ми вже мали гарний обід з добрим та холодним вином. Штучний лід та електрику для освітлення виробляється в посілости.

Коли я запитав Сан Романа про небезпеку мексиканських революцій, то він відповів, що за 37 років його життя він не бачив в своїм маєтку ні одної революції, бо всі вони робляться в полудневім та густо заселенім центральнім Мехсику.

Попрощавшися з господарями, ми скоро по обіді виїхали оглядати землю далі.

Ночували ми заїхали в маєток Американця, містера Рідера, якого земля — 167,000 акрів — вклинилася клином в маєток Сан Романа.

Сюди їхав наш Чайнамен і за годину ми вже їли приготовлену ним добру вечерю.

Містер Рідер, так як і Сан Роман, розводить тільки худобу і зовсім не інтересується засівами.

На другий день рано ми поїхали оглядати ту частину маєтку Сан Романа, яка граничить з рікою Сото Ля Марина та з Мексиканським заливом. По дорозі до заливу та з поворотом ми бачили багато всякої дичини, а саме: диких серн, диких свиней, одного вовка, диких індиків та фазанів. Дикіх гусей та качок на озерах були цілі хмари. Сірі та так звані голубі куропатви попадаються на кождому кроці. Також бачили дві великі змії, але обидві неїдовиті.

Коло полудня ми приїхали до рибальського хутора, що стоїть над річкою недалеко заливу. В ньому живе коло десятка мексиканських рибалок. Рибалки саме привезли свіжу рибу, а тому ми осталися тут обідати. Без хліба, без овочів, без масла, посолена сіллю в грудках та не дуже гігієнічно приготовлена, та риба не дуже виправдала наші надії на добрий обід. По обіді ми взяли човен — дійсник човен, видовбаний з величезного дерева — та поїхали річкою вниз до Мексиканського заливу.

Ріка кишіла ріжною рибою. Дальше від човна, в ріжних місцях ріки, бачили ми якісь риби, що тільки спини на поверхні води були 5 до 6 стіп довгі.

Містер Лясаль — мій товариш подорожі, Американець— мріяв про рибну консервну фабрику, а я про села та садки здовж ріки. Кожному миле своє.

За яку годину ми були вже в Мексиканському заливі. Коли я скупавшися виходив з заливу, то побачив, що морська хвиля викинула на мілку воду рибу, довгу яких 1½ стіп. Я зловив її, викинувши його на берег, а товаришам розповів, що зловив в океані руками. Вони дуже жаліли, що не взяли з собою рибальського приладдя, бо моглиб дешевим коштом поповнити вечером на ренчі, які ми добрі ловці. Ночували повернулися знову до маєтку містера Рідера. Ранком попрощалися з містером і миссис Рідер і виїхали оглядати південно-західну частину маєтку, що лежить коло 50 миль від океану понад рікою Сото Ля Марина та кругом місточка тоїж назви.

Місточко має менше тисячі душ населення і живе — як більшість Мексиканців — чим Бог післав.

Населення місточка має багато громадської землі кругол села, але засівають тільки по малому клаптику кукурудзи — яка заступає їм хліб — мають трохи худоби та ловлять рибу в річці і нічого більше не бажають. Місточко положене дуже гарно на високій рівнині понад рікою.

До цього місточка моглиб доходити кораблі, бо ріка від океану аж сюди має 8 до 10 стіп глибини, навіть у сухий сезон. Стоячи над рікою, я думав про те, якуб другу Кубань понад цією „Мариною" могли створити ті наші козаки, що тепер виконують у майнах та фабриках цілого світу ріжну працю, до якої не звикли.

Колиб так за кілька років імігpація тут зросла та скріпла, то може і Подєбрадська академія знайшлаб тут свою долю. Так мріяв я собі. Діставши тут добрий шматок землі, академія моглаб сама себе утримувати. Додам, що цей мексиканський уряд зорганізував уже чотири чи пять агрономічних шкіл на принципі самоудержання.

Цей принцип для нас також не є новий, бо до революції на Україні та в Росії також були сільсько-господарські школи, які самі себе удержували.

Мої мрії над рікою про перетворення „Марини" в новітню Кубань перервали товариші, які кликали мене обідати.

По обіді ми оглянули західну частину маєтку і цим закінчили інспекцію Буенавісти.

Ночували ми вже за границею землі Сан Романа, в селі Абасольо.

(Дальше буде).

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(36)

Я взяв білет до Москви. Поки доїду — думаю — до Харкова, в дорозі щось придумаю. Але вже на двірці я вирішив, що до кращого нічого не домиркуюсь. Та обставина — гадаю собі — що я їду в Комінтерн, свідчить про мої серіозні наміри відзискати виборчі права, а, значить, я не задумую нічого злого проти большевиків. Про це чекісти, наскільки вони за мною слідкують, скоро довідаються. Цим я присплю їхню увагу й зможу зникнути.

До самої Москви у вагоні говорили більше всього про колективізацію, про розкуркулення й про заслання. Всі були напружені: чекали на розвиток подій. В Курську з випадкової розмови з залізничниками я довідався, що тут проїхали 160 ешелонів українських „куркулів" в напрямі до Білого моря.

Цікаву ще зміну я зауважив: до самого майже Курська на стаціях вже були вивіски і в українській мові. „Українізація" нібито почалась і поза межами УСРР.

Як на Україні, так почасти й у Росії, селяни знищили багато худоби. Але вище Орла видно було, що колективи вже порозбігались: деякі селяни їхали 30 до 40 кільометрів купувати поросят.

— Якби яке паця купити за 40 карбованців, то булоб добре — мріяв один селянин.

Мене дивувала ця „нерозважність" селян. Вчора їм заржовували кріпацтво, вони нищили худобу; сьогодня вони відважилися порозбігатись і вже купують поросят.

Як він міркує, цей селянин? Адже завтра його знов поженуть у колектив!

— Ну, й щож — думаю собі — він знову знищить худобу! В решті-решт большевики таки порозбивають собі голови об цю селянську скелю!

Приїхавши до Москви, я тогож дня пішов у Комінтерн. Мені сказали, що представник комуністичної молоді Чехословаччини був на засіданні, але звільниться аж під кінець дня. Біля 4-тої години, коли кінчається урядування в Москві, він всетаки не був вільний. Довелося відкласти відвідини на другий день.

— У нього сьогодня день відпочинку — сказали мені в командантурі Комінтерну на другий день.

На третій день зранку мені сказали, що він знову на засіданні. Коли я прийшов перед 4-тою годиною, жінка, яка видає перепустки, зі злістю звертається до мене:

— Яж вам сказала, що в нього сьогодня день відпочинку!

— Так — думаю — вона переплутала, що в нього вчора „був день відпочинку", а не сьогодня; цим вона сама себе зрадила: в Комінтерн мене не пустять! Треба відірватись від своєї „охорони" й тікати на Поділля до знайомих селян, бо за мною, безперечно, слідкують.

Походив по Москві, подивився на вікна крамниць: товари ніби всетаки є. Сказано, Москва це не Харків і не Херсон, де не можна нічого купити! Накупив собі цигареток. Думаю, зайду ще купити хліба на дорогу. Заходжу в одну пекарню. У вікні виставлені всілякі булки, московські калачі, хліб.

— Дайте мені, будь ласка, ці дві булки — показую.

— Ці, що на дитячі картки? Будь ласка, вашу картку!

— У мене нема картки, я приїзжий!

— Для приїзжих хліб видають на Тверській, число...

— Ну, що? Наївся моковських „булок", аж лоб тобі твердий?! — думаю сам собі, коли вийшов з пекарні.

Заходив для цікавости ще в деякі крамниці. Переконався: те, що в вікнах виставлене, ще не значить, що його можна купити. З мануфактури можна було купити шовки, ріжні крепдешини і т. п. Можна було ще купити всякі перфуми, горівку, вино, коняк, тощо.

Цікаво, що обивателі Москви навіть не знали, що робиться на провінції, в селі. Я заходив до гуртожитку Тимирязівської с.-г. академії, де жив мій колега агроном. Тут я балакав з російськими інтелігентами, з якими я раніш зустрічався. За чотири роки мого перебування в СРСР я не зустрічав ні одного російського інтелігента, який би заперечував окремішність українського народу; але не зустрічав таксамо майже ні одного, який би погодився на нашу самостійність.

За найдальше йдучу федерацію, за дуалістичну державу (як колись була Австро-Угорщина), яку можна буде назвати Україно-Росія, з окремими урядами, навіть з окремим військом, але під спільним дахом — ось те, що треба буде зробити після повалення большевизму, думають російські інтелігенти.

Про інші нації згадують значно менше; бояться особливо відокремлення України. Серед Росіян розповсюднена думка, цілком помилкова безперечно, що Росія без України перестане бути великою державою...

Рівночасно з цим треба сказати, що серед Українців я не зустрічав ні одного, хто був би за якийнебудь звязок з Росією. „Або здобути, або дома не бути" — ось думка кождого свідомого Українця.

Повна самостійність, це є єдине, що може задоволнити Україну. Якимось дивним і безперечно шкідливим анархізмом віє від тих емігрантських груп, що мріють про „союз трох східних монархій" (гетьманці) чи про „Лігу Народів Сходу Европи" (есерівська група М. Шаповала).

З Москви я їхав через Брянськ, Київ на Бирзулу. Настрої населення тіж самі; всі чекають на якісь події, на повстання, на війну, на скоре визволення від большевиків.

Що мене здивувало, це те, що людність у Росії багато сміливіше поводиться з комуністами, ніж на Україні. Перед Брянськом група селян, що їхали шукати праці на лісних розробках, лаяли владу за колективізацію й ворожими їй сорожили загибіль. Тоді вмішався один з пасажирів: „Дозвольте, товариші, ви помиляєтеся. Я, як уповноважений для колективізації"... „Чули ми вже таких „ораторів", знаємо вас!" — перебили його селяни й продовжували лаяти Сталіна й владу.

А на Україні? Ані здалека нема цієї сміливости! Мовчать, похнюпивши голови. Колись перед земським начальником сміливіші були, ніж тепер перед „уповноваженими для колективізації".

На Україні, під тяжкою пятою окупаційної большевицької диктатури, не тільки селяни, але всі громадяни поховалися зі своїми думками.

(Дальше буде).

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішних її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖІНКИ, ОРҐАНІЗУЙМОСЯ!

Доводиться часто читати в нашій ґазеті про діяльність ріжних українських орґанізацій як тут в Америці так і в краю, чи деінде. Серце й душа радується, коли бачиш, як свідомість та національна активність українського загалу все більше з кождим днем росте. А ще більше радуюся, коли бачу, що наше жіноцтво починає активніше працювати на добро свого рідного народу. Українська жінка, мати молодого українського покоління, перед яким стоять великі національно-політичні завдання, завдання створення, а коли вона буде створена, то скріплення й піднесення української держави, тепер починае все більше брати участь в національно-культурній і політичній праці. Це найліпша запорука того, що такі матері виховають відповідно українське молоде покоління.

У нас в Америці також є багато місцевих жіночих відділів, сестрицтв та громад. Але тут хочу звернути увагу на „Союз Українок в Америці", що обєднує окремі місцеві жіночі союзи, чи громади. Отакий всеукраїнський жіночий український союз, коли він буде сильний і добре звязаний в одну карну орґаніроцію, може дуже багато зробити на користь української справи не лише серед українського народу в Америці та в Рідним Краю, але й серед чужинців. Адже кождому відомо, що в орґанізації сила, а тому ми, жінки, не повинні далі відтягатися від заснованння в себе по місцевостях відділів „Союза Українок в Америці", про який у „Свободі" вже було чимало написано.

Початки з орґанізованням такого Союза вже поroблено, а навіть переведено кілька років практичної роботи, що багато навчила членицї й управу того Союза, як треба працювати з найбільшою користю для справи. Нам тепер лишається лише приєднуватись та заохочувати нові члениці і поширювати цю орґанізацію так, щоб вона охопила нарешті всі свідомі Українки в Америці. Тоді створимо велику силу, з якої користи для української народньої справи тепер ще годі передбачити. Ану, жіноцтво, ставаймо до праці, ставаймо до членства в орґанізації „Союз Українок" в Америці та працюймо з користю й любовою для нашого народу й Неньки України.

К. Б.

Нюарк, Н. Дж.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Член Братства св. Михаїла, від. 142 У. Н. Союза, **Григорій Німий** умер 28. листопада 1931 р., після тяжкої хвороби. Похорон відбувся 1. грудня в Магоной Сити, Па. Тому, що до міста цього далеко з Елизабету, Братство вирядило двох делеґатів, щоб вони взяли участь у похороні свого члена.

Місцеві Українці в значному числі прийшли провожати до могили свого брата й товариша. Покійний походив з села Черче, повіт Рогатин, у Галичині. Відвідав минулого року Рідний Край, де пережив польські звірства підчас пацифікації.

Небіщик був щирим Українцем, спокійним та поважним у стосунках з товаришами й завжди активно відкликався на національну роботу, поки тяжка хвороба не звалила його з ніг. Осиротив жінку.

Хай буде йому земля пером і вічна память!

Петро Остапчук,
секретар.
Елизабет, Н. Дж.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З українського життя в Америці.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

З міської політики.

Як попередних років, так і цього року Українці нашого міста готуються одною лавою до надходячих міських виборів.

Між іншими приготованнями до виборів ціла увага Українців сконцентрувалася на особі д-ра А. Т. Кібзея, який знову кандидує на міського радного.

Минулого року д-р Кібзей отримав при виборах 1,400 голосів, якими малощо не зістав вибраний радним.

Силу українських виборців і популярність нашого кандидата зовсім слушно оцінили міські урядові кола, бо іменували д-ра Кібзея міським лікарем, яку то позицію наш кандидат займав до недавна.

Щоби однак мати вільну руку при надходячих виборах, як кандидат на радного, д-р Кібзей зрезиґнував з цеї позиції тому кілька тижнів.

Нема найменшого сумніву, що при цих виборах Українці нашого міста доложать ще більше старань і таки пішлють д-ра Кібзея до міської управи.

Цеж був би прямо сором, щоби ми на таку велику чисельність українських голосуючих не мали бодай одного представника в міській раді.

Переглянувши наші сили, ми всі бачимо, що крім д-ра Кібзея ніхто інший не може мати ліпших шансів зістати вибраним на такий важний уряд, а то з цеї причини, що д-р Кібзей займав вже міську урядову позицію кілька років і тому є добре обзнакомлений з урядовим апаратом, як рівнож він є найвиднішою фіґурою серед наших громадян і широко знаний серед інших національностей.

Позатим, що д-р Кібзей бере активну участь в кожній національній громадській роботі, працює щиро серед відділів У. Н. Союза і належить до богато ріжних українських товариств, він також бере живу участь серед американських кругів.

Д-р Кібзей належить до численних американських товариств, як приміром „Медичне Тов. Повіту Вейн", „Торговельна Палата", „Ротари Клоб", „Гемтремський Муніціпальний Шпиталь", а також є делеґатом до „Повітової і Стейтової Републиканської Конвенції".

Через свій контакт та знакомство серед Американців д-р Кібзей може стати в пригоді українській справі як і поодиноким громадянам, чим вже нераз прислужився, будучи на позиції міського лікаря.

Будучи членом міської ради, він буде всилі прислужитися нам богато більше.

Ідеальнішого кандидата від д-ра Кібзея ми в нашім місті не маємо. Тому віримо, що наші громадяни всі, як один виберуть його своїми голосами на уряд радного в Гемтремк.

Ми повинні вже заздалегідь орґанізувати виборчий комітет і поробити як найстаранніші приготовання до кампанії.

Виборець.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Листопадове Свято.

День 15-го листопада буде глибоко записаний в серцях та в історії української громади в Бріджпорт, Конн., й околиці. На поклик Стейтової Орґанізації в той день відбулося величаве Листопадове Свято, на котре позїздились і посходились Українці околичних міст. Прибули й місцеві ,наші брати з Закарпаття, що взяли численну участь в цім святі зі своїм любленим і заслуженим священиком о. Чорняком та їх славний хор під управою диріґента п. І. Саксуна. Литовська громада, котра прибула на чолі зі своїм священиком з рим.-кат. церкви св. Георгія, о. Фр. Панкусом і зі своїм хором під управою п. Івана Степановікуса, при асисті п-ни Мільди Петрушкевікус, з Бріджпорт, Конн.

Гості з Ню Гейвен були на чолі зі своїм священиком о. Ґулином. Прибув також їх славний хор під управою п. Ст. Ціміхуда, при асисті нашої славної молоденької співачки панни Марії Бурбели з Ню Гейвен. Було також багато гостей з о. Ротком з Ансонії. Крім того були: проповідник мадярської бабтиської церкви з Бріджпорт; наш славний диріґент і музик п. О. Кошиць; священик Ніжанковський, парох автокефальної української православної цер. и з Сімор, Конн., а також богато з Ню Брітен, Савтпорт і Савт Нортволк, Конн.

Отець А. Улицький, парох української греко-кат. церкви й голова місцевого комітету цього свята, зі своїм парохіянами прибули численно, щоби відсвяткувати великий день Першого Листопада, в котрім наші славні стрільці здобули столичний город Львів й Українці проголосили свою незалежну державу „Західну Україну".

В годині 3.30 пополудні розпочався святочний концерт. Співали американський гимн Star Spangled Banner злучені хори під управою диріґента проф. І. Саксуна. Відтак предсідатель Стейтової Орґанізації виголосив вступне слово і зясував значіння свята й ціль, на яку призначено з нього дохід. Знову виступив мішаний хор церкви св. Івана Хрестителя під управою дир. І. Саксуна й відспівав кілька пісень, які чарували присутних, а оплескам не було кінця.

Реферат про Першого Листопада виголосив добродій Д. Галичин. В своїй бесіді в анґлійській, а відтак українській мові, він представив геройство Українських Січових Стрільців у трикутниках смерти, як також дальшу боротьбу на наших землях, що не скінчиться так довго, поки всі українські землі не будуть вільні. Публика нагородила його гучними оплесками.

Хор литовської церкви під упр. п. І. Степановікуса відспівав гарно кілька литовських пісень, а панна Мальда Петрушувскус відспівала дуже гарно сольо, за що публика нагородила їх гучними оплесками.

Потім забрав голос о. А. Улицький, парох української греко-кат. церкви в Бріджпорт, Конн. У своїй річевій промові о. А. Улицький представив ціль цього свята, на котре явилась маса народа як місцевого так і позамісцевого. Бесідник апелював до присутних, щоби в національних справах завжди йшли одною дорогою. Найбільшу увагу звернула публика на його слова, з якими він звернувся до своїх собратів священиків:

„Отці, браття й товариші по чину священства! Ми зібрались тут, щоби віддати честь всім поляглим борцям за волю свого народу. А тішить мене дуже, що ми зібрались тут без ріжниці релігійного й партійного переконання, бо є між нами священики ріжних релігій, як греко-католицької, залежні і незалежні, православні, презбітеріяни й бабтисти. Але всі ми разом є сини одної, Великої Неньки України. Я певний, що коли ми всі разом з народом станемо до боротьби з нашими ворогами, то скоро здобудемо цю бажану волю, за котру наш нарід віками бореться". Тут посипалась буря оплесків. Відтак о. А. Улицький пішов поміж гостей і зібрав дари для інвалідів.

Дальші концертові точки виконав мішаний хор „Бандурист" під управою дякоучителя п. Ст. Ціміхуда з Ню Гейвен, Конн. Сольовий виступ панни Марії Бурбели, при акомпаніяменті пяна її товаришки, так зворушив публику, що оплескам не було кінця й вона мусіла вдруге відспівати. Між хоровими піснями були дуже гарні деклямації.

Підчас перерв поміж одинокими точками дівчатка, а то панна Віра Маланчук і панна Анна Дмитерко продавали календарі й білети на вигравку ляльки, яку подарувала пані К. Маланчукова, жінка А. Маланчука, фармера з Клінтонвіл, Конн., на фонд визвольної боротьби. Білетів було спродано на суму $23.85. Ця сума буде вислана на призначену ціль.

На закінчення забрав голос добродій А. Маланчук, згаданий фармер, і в своїй бесіді підніс велике значіння єдности нашого народу, котра певно доведе нас до Самостійної України.

В. Калина,
предс. Стейтової Орґанізації,
Ансонія, Конн.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Український Народний Дім у селі Красна, повіт Кросно.

Члени збіркового Комітету А. Лесняк і М. Ксбаса зібрали на Український Народний Дім в селі Красна в Елизабет, Н. Дж., такі жертви: по $5: В. Левчик, Теодора Буса, Г. Яблонський; П. Пітула $2; М. Гіроцак $1. — Разом $18.

В Нюарку, Н. Дж., зложили: І. Лесняк $5; В. Панас $2; Явдоха Репета $1.

В Синґек, Н. Дж., зібрав член комітету Н. Ятчишин $30.50. Зложили: П. Гладич $5; по $2: Р. Сенчак, В. Малецький; по $1: О. Сенчак, К. Сенчак, Ю. Війтик, В. Кобелька, О. Кузьма, І. Ферен, І. Коцан, П. Ґудрич, В. Струс, М. Поточак, Д. Сеньчак; П. Сеньчак 50 центів.

Пасейк, Н. Дж., Клифтон, Беркли $10. Уладжено дня 10. жовтня 1931 баль, з якого було чистого доходу $98.15. Загально зібрано $154.65.

Допомоговий Комітет в Нюарку просить всіх односельчан, деб вони не перебували, як з Акрон, Клівленд, Дітройт, Аликвипа, Донора, Микіспорт, Пітсбурґ, Шикаґо, щоби прилучилися до будови української національної святині, яку вже розпочато будувати. Народний Дім буде на два поверхи. Буде велика саля зі сценою. На площу подарував три чверти морга громадянин Василь Ґаздайко на Зиськовім коло нової церкви. Будова буде коштувати $2,800. Адреса Допомогового Комітету така:

Adam Lesniak,
187 South Orange Ave.,
Newark, N. J.

За Сільський Комітет Будови: Проф. д-р **Іван Зілинський,** д-р **Юліян Налисник, Іван Левко, Михайло Цепко.**

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 13-го грудня, в годині 3.30 пополудни, в Укр. Домі, 4-та і Ворд ул. Проситься всіх членів явитися на мітінг. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Буде вибір уряду на 1932 рік і роздання календарів У. Н. Союза за заплатою по 30 ц. Мітінг 6 грудня не відбувся ,бо урядники були в Філаделфії на зборах в справі У. Н. Союза. — Н. Пазюк, предс.; С. Верещак, секр.; Г. Мисишин, кас.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 13 грудня. Проситься всіх членів явитись на зборах. Буде звіт контр. комісії, делеґата з нарад над добром товариства зглядно членів, вибір уряду на 1932 рік і т. и. Членів проситься вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Т. Малик, А. Гарасим, Микола Ю. Сеник.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 13 грудня, в годині 1.30 пополудни, в гали Турка. Проситься всіх членів прийти на мітінг і вирівнати свої належитости. Буде вибір уряду на 1932 рік. Кождий член має принести 30 ц. за календар, котрий отримає на мітінгу. — Онуфрій Лесик, предс.; Микола Колодій, секр.

КАЛЕНДАРІ НА 1932 РІК

ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

Календар У. Н. Союза	50 цнт.
Календар Червоної Калини	75 цнт.
Календар Просвіти	50 цнт.
Календар Веселий (дуже веселий)	40 цнт.
Календар Русалка	40 цнт.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ

з портретом Шевченка або Франка по 30 цнт., з пересилкою.

Різдвяні Картки по 5 центів.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

з віршом, в формі книжочки, по 10 цнт. і 25 цнт.

НОВОРІЧНІ КАРТКИ .... 5 цнт.

Різдвяні Листові папери з желанням по 15 центів.

Разом зі замовленням треба слати і належитість.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВІДОЗВА

до односельчан села Пізнанка Гнила, повіт Скалат.

До нашого громадянина С. Пунди прийшов з нашого рідного села лист, в котрім уряд читальні просить допомоги на будову Народного Дому, де моглиб міститися вже істнуючі товариства, а також галя на представлення, бо в наймлених стодолах не може так розвиватися народня робота, як у своїй хаті.

Тепер по світовій війні в нашім селі не так легко приступити до будови, без допомоги від односельчан в Америці. Тому уряд читальні звернувся до нас, щоби і ми, по приміру других громадян, вложили свою жертву на народну твердиню, щоби й ворог пізнав, що вільного духа не скути в кайдани!

Щоб перевести збірку на народний дім у нашімріднім селі, кілька односельчан, що мешкали поблизу, вибрали нижче підписаний комітет, котрий занявся негайно збіркою на вище означену ціль. Написавши кілька листів до наших громадян, що мешкають поза Филаделфією, комітет отримав 107 долярів. З них вислав на руки голови читальні, отця пароха М. Гайдукевича, 100 долярів. Разом з тим комітет запитав про ширші інформації щодо будови. Решта грошей залишилася як початок дальших жертв.

Вище згадану суму зложили слідуючі жертводавці: П. Пунда, А. Депутат, А. Слободзян, Т. Канюка, А. Голоїд, Т. Заболотний по 10 долярів; Д. Люба, М. Канюка, Г. Ґонта, Й. Данилюк, Г. Корінківський, А. Заболотна по 5 долярів; Г. Гнидович, В. Данилюк, Д. Гнидович, І. Вавриків, А. Данилюк, П. Данилюк по 2 доляри; П. Тротасевич, Г. Самбір, Е. Кульчицький, І. Федина, П. Тимчак по 1 дол.

На ту вислану суму ми отримали подяку від читальняного виділу, в склад котрого входять слідуючі особи: о. М. Гайдукевич, голова; Павло Дудун, заст. голови; Дмитро Заболотний, писар; Максим Голояд, касієр; Стефан Голояд, бібліотекар; Василь Романюк, господар; Василь Савурський, член виділу.

Ми, маючи повне довіря до тих осіб, рішили скликати збори всіх ближчих односельчан на день 15-го листопада, на котрих було підтверджено вибраний комітет і рішено продовжувати далі збірку. Для цього було вряджено спільну забаву на день 22-го листопада. На забаві гості зложили 25 долярів, а пять долярів зложили особи, котрі не були присутні на забаві, а іменно: Г. Гнидович і М. Коцюк по 2 дол., а І. Турек (Югославянин) 1 дол. Загальну суму 30 долярів вислано на допомогу нашим найбільше потребуючим односельчанам, а на будову дому рішено піти з колядою на Різдвяні Свята, щоби почате діло довести до кінця.

Всі листи знаходяться в руках комітету й на кожде бажання дуже радо комітет викаже всі листи з датами.

Подаючи це до загального відома, просимо о щире поперте, не зважаючи на ніяку партійність. Адреси комітетових:

Семен Пунда, предс.,
880 N. Judson St., Phila., Pa.
Анна Слободзян, кас.,
2438 Meredith St., Phila., Pa.
Теодор Заболотний, писар,
2410 Thompson St., Phila., Pa.

У школі.

Учитель: Черешнюк, який пожиток маємо зі свині?

Ученик: Мясо, прошу пана професора.

Учитель: Добре, а ще що?

Ученик: Ще вживаємо слова як прізвища.

—o—

— Слухай, Богданку, дам тобі десять центів на цукорки, як не скажеш нікому, що я цілував твою сестру.

— Лише десять центів?! Всі інші дають мені за це по долярови!

—o—

— Ґратулюю, — каже приятель молодому адвокатови, — я чув, що ти мав учора перший процес.

— Маєш що ґратулювати! З цією справою виступив проти мене мій кравець!

—o—

— Чи Коробчуки вже розвелися?

— Ні, чекають на решту шлюбних дарунків.

ЯК СЕЛЯНИН ВІДПОВІВ КОРОЛЕВИ.

Фридрих Великий, що був пруським королем від 1740 до 1786 року, часто виходив на прохід у місті й приглядався життю громадян. Одного разу переходив у Почдамі попри одну пекарню й побачив там збіговище людей. Приступив і слухає, а то пекар купив у господаря з поблизького села два міхи пшениці й хоче заплатити йому мідяними грішми „зексерами" (по нашому „шістками"), а господар не приймає і каже:

— Ти знаєш, що король заказав урядам приймати мідяки за податок, а каже платити срібними грішми, — а я власне продаю зерно, щоби мати гроші на податок, тож дай мені срібні гроші!

— А звідки я тобі візьму срібні, коли мені платять за хліб і булки лише мідяками? — говорить пекар.

Король слухав тої суперечки й нагадав собі, що він справді підписав такий розпорядок, що мідяні гроші можуть ходити тільки між людьми, а за податок вільно приймати лише срібні. Але все таки його обурило, що селянин не хоче приймити мідяних грошей, тому раптом скочив між гурт людей, став перед селянином і запитав грізно:

— Ти чому не приймаєш цих грошей? Цеж також королівські гроші!

Селянин пізнав короля, бо бачив його пертрет по урядах і судах. Але не дуже налякався, бо був свідомий того, що йому діється несправедливість: мусить приймати мідяні гроші, а податку ними не сміє платити. Тому, коли король так гостро до нього відізвався, чому не приймає мідяків, селянин відповів йому відважно, також питанням:

— А ти чому їх не приймаєш за податок?

Король остовпів, хотів щось сказати, але подумав, що селянин справді відповів справедливо, тож обернувся і без слова відійшов.

А господар поклав мішки з зерном на віз і поїхав далі, шукати купця зі срібними грішми.

Та міг уже продати і за мідяні, бо небавком вийшов новий розпорядок, що податки можна платити й мідяками. І певно, що до тої зміни причинився селянин, який не побоявся попрікнути короля за несправедливість.

Вона: Чи ти хотів би, щоби ще вернувся той день, коли ми йшли до престола?

Він: Чому ні, одначе тоді ніхто й парою коней не затягнув би мене до престола.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

15.

Оглянувши все кругом, Тарзан подався назад геть до виходу з цього лябіринту кімнат. Вепер заховався так, що Тарзан його не бачив. Звідти він знову слідкував за Тарзаном. Власник джунглів переліз геть з міста на стіну, став на високому шпилі скелі й голосно почав кричати риком льва. Кілька разів він вигукував, поки нарешті почув відповідь таким же криком знизу. То його дикуни відповідали на умовлений сиґнал.

—o—

Тарзан тоді знову вернувся до кімнати з золотом. Він тепер не поспішав, бо знав, що пройде кілька годин часу, поки його чорні воїни доберуться на скелі. Він уже шість разів заходив до кімнати з золотом і вертався назад, несучи під пахами золоті кавалки такої ваги, що їх вистарчилоб для навантаження двох сильних людей. Він разом з тим пригадав собі обставини, що вперше привели його до цього золота.

—o—

Пригадав собі жрекиню, що запровадила його сюди, щоб вратувати від страшних потвор. Пригадав, як лежав під її ножем і як несподівано був уратований тим, що один з тих людей-потвор збожеволів з заздрости й хотів заволодіти жрекинею. А що з нею сталося? Де вона тепер? Чи може таки стала жінкою якогось з тих огидних потвор? Такі думки опанували ним, коли він пригадав прекрасну богиню сонця.

—o—

Вепер заховався недалеко кімнати, з якої Тарзан виносив золото. Він тепер уже знав Тарзанів секрет і знав, чому Ахмет Зек так хотів усунути Тарзана зі своєї дороги. Тепер Вепер міг сміло вертатися до своєї розбійничої банди, щоб з нею дібратися сюди й заволодіти золотом. Тоді можливо він зможе назавжди відчепитися від Зека й повернутися до цивілізованого світа багатим і знатним паном. Лише треба усунути з дороги Тарзана.